

פרטיכל מט. **ע**
מישיבת ועדת העבודה

ביום ג', י"ט בכסלו תשי"ח 28.11.50

נוכחים:
היו"ר ע. גוברין
א. כהן
ר. שרי
א. הלמליח
מ. בנטוב
ז. בלוסקא
ח. למדן
נטע הרפז
י. גולדרט
א. לנקין

מוזמנים:
מר יוטפטל - מנהל מחלקת הלילה של הסוכנות
מר גוריון - מנהל אגף השקום במשרד הבטחון
מר פינקלשטיין - מנהל משרד העבודה.

סדר היום:
א. דו"ח על עניני העולים והמעברות.
ב. עבודת הועדה.

הישיבה נפתחה בשעה 11.00.

א. דו"ח על עניני העולים והמעברות:

היו"ר ע. גוברין:
הזמנו את באי כוח מחלקת הקליטה של הסוכנות, מר יוטפטל. דבריו נחוצים לנו גם לזכות בכנסת וגם לידיעת המצב.

מר יוטפטל:
ברצוני להתחיל בסקירה מספרית. במשך מחצית השנה האחרונה עלו ארצה 100 אלף יהודים לעומת 68 אלף יהודים במחצית השנה הראשונה. כלומר, במשך 12 החדשים שיסתיימו בדצמבר יהיה מספר העולים 168 אלף. בימים הקרובים יעלה העולה החצי ממליון מאז קום המדינה. אומדן חסרו לנו עוד 270 עולים לחצי מליון. אני מניח שהמספר יתמלא היום או מחר. במספרים הגלה לא הנאמי בחשבון את אלה חוזרים לחו"ל, כלומר לא החסרתי אותם ממספר העולים. לפי החלוקה לארצות מוצא, עלו ג.ה. האחרונה 63 אחוז ספרדים ותימנים ו-37 אחוז משכנזים. מאז הקמת המדינה עלו ארצה 47 אחוז משכנזים ו-53 אחוז ספרדים ותימנים. לפי זגילים, אנו יכולים לומר שהיתה השנה עליה פחות או יותר נורמלית. עליה נורמלית אנו קוראים לעליה אשר מורכבת משלשים אחוז עד גיל 14, 10 אחוז בין 14 ל-20, 30 אחוז מגיל עשרים עד הרבעים, ו-10 אחוז מגיל 40 עד 50, ו-20 אחוז מעל לגיל 50. השנה היתה העליה קצת יותר טובה מעליה נורמלית, כי היו שלשה או ארבעה אחוזים יותר מהגילים הנמוכים עד 40, ו-3 או 4 אחוזים פחות מהגילים הגבוהים למעלה מחמישים שנה. לעומת השנה הראשונה מאז קום המדינה היה הרכב העליה השנה טוב יותר.

המספרים האלה של החוזים אינם מסתמכים את התשובה האמיתית מסצבת הכלכלי של העולים, כי מבחינת העבודה בנו צריכים לשמור מהר והגיל של מטרנס המספחה, עם מטרנס המספחה הוא בגיל 30 שנה ומבניו חי מתו, ארזי בגילנו, מבחינת העבודה ייקליטה, אין האב נחשב כמבני המספחה ומטרנסה, 20 מחוז מטרנס המספחה הם למעלה מגיל 45, בי המספחות שבהן המטרנס הוא בגיל גביה, יש מספחות קטנות וגם אלמנים ואלמנות, מספחות שרק חלק מהם בגיל בחיים, גודל המספחה בטמוצע עלה השנה ל-3,7 לעומת 2,8 בשנה לעברה, היות והעליה הספרדית והתיטנית גדלה, מבחינת קליטה בעבודה הגענו השנה לשיא.

ב-1 בדצמבר 1949, כלומר לפני שנה, היו במחנות 90 אלף נפש, והם נחשבו כאנשים שאינם עובדים, משך השנה עלו 168 אלף נפש, כלומר, ביחד עם אנשי המחנות - 258 אלף נפש שזקוקים היו גם לעבודה וגם לשכון, כיום מוחזקים במחנות 37 אלף נפש, כלומר, 321 אלף נפש נכנסו אין הוא למסלול העבודה והמטרנסה במשך שנה אחת. עבודת האנשים האלה זמנה קבועה, אך הם ירדו טעומס החחוקה שהיה טורל עלינו. אפשר להגיד שמתו קום המדינה נקלטו בעבודה ובכנסו למסלול הפרנסה, 9 מחוז מן העולים,

החשבון אינו כה חיובי כאשר מדברים על שכונ. ברצוני לטנות כאן את אלה שלא קבלו שכונ סופי וחיים עדיין בשכונ עבר. את המושג שכונ מעבר מחלק ל-4 או 5 חלקים: (א) 37 אלף נפש מוחזקים בבתי עולים; (ב) 20 אלף נפש חיים בבתי עולים אשר הפכו אותם למחנות עבודה, כגון רמת העין; (ג) 12 אלף נפש חיים עדיין בצרפוני עץ שהוקמו לפני שנה וחצי, למשל באבו כביר וסלמה, אינני אומר שהאנשים החיים בצרפונים אלה כיום הם אותם האנשים שאווכנסו לצרפונים לפני שנה וחצי, כי חלק מהם הוחלף; (ד) 60 אלף נפש חיים כעת במעברות. אנו קוראים בשם "מעברות" כל שכונ ארעי, צריפוני פח, אהלים, בכפרי עבודה ושלא בכפרי עבודה, בהתאמות, טועלים שבירים וכו'. מבחינת השכון, כל אלה נחשבים למעברות. עם נכנס את כל המספרים של האנשים שלא קבלו עדיין יכו סופי, נקבל את המספר של 129 אלף. מספר זה של אנשים עזרו מחכה לשכון. לא הבאתי בחשבון זה את אותם האנשים הגרתי אצל קרובים ומחכים לשכון. 130 אלף נפש מתוך חצי המליון שללה, כלומר, 25 מחוז מן העליה, לא קבלו עדיין שכונ. יתר 75 המחוזים נחשבים לאנשים שקבלו שכונ פחות או יותר סופי. ישנם אנשים הגרתי אצל קרוביהם, והחושבים לעצמם להם עדיין זכות לקבל שכונ, כי גם דיורם אצל קרוביהם הוא דיור מעבר. אין לנו מספרים ברורים של האנשים האלה, כי לא תמיד הם באים להלחם ולדרוש שכונ. אני מעריך אותם ב-10 אלפים נפש. מולח אינני יכול להוכיח את המספר הזה.

ברכוש הנטוש וזכנו על ידינו 148 אלף איש, אולם במשך הזמן זכנו שט לא על ידינו אלא על ידי אלה שקבלו את השכונים, בדרך של דמי ספתח או בדרכים אחרות. עוד 22-25 אלף נפש. כלומר, 170 אלף עולים גרים כיום בדירות של הרכוש הנטוש. אנו מדגישים שהמקומות האלה לא נוצלו כראוי. בבית מאן הקטנו מעברה שכללה 300 מספחה. מתוך זאת המספחות הראשונות שהוכנסו לשם, 70 התדרו בדיור בתוך בית מאן. היו כאלה שעברו לגור אצל קרובים, וכאלה שגלו דמי ספתח, או שכרו ירות. לעומת זאת, במקומות כמו יפו, לוד ורמלה לא היה כל גידול של האוכלוסיה. בשנה האחרונה עוד היה גדול במקומות אלה. לפי המידות הרגילות בישוב אנו יכולים לחשוב את יפו, לוד, רמלה, עכו וכו' למבוצלות ע"י מספר מסיק של חושבים. איננו יכולים לומר זאת על בית מאן.

בכל צורות ההתייבות, נכנו ב-10 העולים כ-65 אלף יחידות דיור, כלומר שכונ ל-200 אלף נפש. לכל יחידת דיור אנו לוקחים בחשבון 3,8 נפשות. 7 מחוז מתוך יחידות הדיור המוקטות הם למוסדות, כגון גבי ילדים, צרכניות, מרפאות וכו'. זהו הממוצע לפי ספתח הדיור שלנו.

ברצוני להגיד מלים מספר בקשר לחלוקת האוכלוסיה במשך השנה האחרונה, לא לפי טיב הדיור אלא לפי המקומות בהם הם מסתכנים בצורה סופית. 25 מחוז מן העולים הלכו לערים ולפנתורים. במספר זה אני כולל גם את בגר רבע ועפולה. 25 מחוז טכל העליה - אחרי הורדת אלה שעוד נמצאים במחנות - הלכו למחנות; 26 מחוז הלכו להתייבות על כל צורותיה, כולל עליית הנוער. 20 מחוז הלכו לקרובים.

רט/רב

4 מחוז אנו כוללים בטעיף "לונות", בטעיף זה יליכים מלה הנמצאים
במוסדות הטורים, כולל חפית, חולי רוח, ומה יהולכיים לצבא -
שכמעט אינו טגיים אנשים יור מהמחנות, לטעיף זה יליכים גם מלה יהולכים
יטר למובי זקנים, וכן גם מלה הרדמים עזילין במקומות שהינם נמצאים
בהם, ואין אנו יודעים היכן הם,

בסוף השנה האחרונה גדל אחיז הנכסטים
הנקלטים ע"י קרובים, המחוז הזה גדל סמתי טבות; היתה יעקריה לכך
היתה זו טאנשים צעירים עד גיל 45, ועמדו לפני הברירה אם ללכת למעברה
או לא לקבל עזרה טצד הסוכנות והמטטלה, פחדו פחד רב מפני ההליכה
למעברה, והסתדרו איך יהוא מצל קרוביהם, בראש העליה הנקלטה מצל
קרובים, עומדת העליה הטורקית, בטובן זה טובה העליה הרוטנית ב-100
אחוז טן העליה הפולנית, שהיא, ודרך אגב נקלטה טעט טאוד מצל קרובים;
הסבה השניה לגדול במחוז האנשים הנקלטים מצל קרוביהם היא זו שהטצב
במעברות אינו מביא לכך עמיש היטב במעברה רק כדי לחכות לטכונן. עוד
לפני שנה או שנה וחצי לא היתה לעולים מלה מפרדות אחרת, כי פחדו
טפסידו את זכותם להטיג טכונן אם יעזבו את המחנה. רבים יבו במחנות
לטרות זאת טיכלו להסתדר מצל קרוביהם או בהתטבות, מפחד טמא יפסידו
את זכותם לטכונן. כעת, היות והם יודעים שהלחץ על תומבי המחנות גדל,
וטאין אפרות להגיע לבית עולים יטר מהמחנה, מלא רק ירך המעברה,
התפזרו אנשים רבים, 70 מחוז מהם סטודרים בלי עזרה צבורית. את זאת
אנו צריכים להעריך באופן טיוד, היות וטמדי העליה הטפרדית והתימנית
היו גדולים השנה, ובקרב העליה התימנית היתה אפרות קטנה טאוד טל
סודר בטכו מצל קרובים.

ח. למדן:
האם חלו טננייים בתנאים לגבי ההליכה
לכונן? טטעתי מהעולים היוצאים ממחנה
ורוצים לקבל טכונן צריכים להטציא 250 ל"י.

טר יוספטל:
השנה נהנות ע"י המטטלה 45 מלק יחידות
דיור. טהן בטסרו 10 מלפים לחברות טכונן,
בטכונן ביחידות מלה צריך העולה להטתף בטסונ בצורה זו או אחרת.
בטטוצע צריך הוא לטלט 250 ל"י בהוצאות הבנין. בדיור הכפרי של נוה
עובד צריך העולה לטלט פחות, ולעומת זאת עליו לטלט יותר - לפעמים עד
350 ל"י בטכונן העירוני של רסקו, טל ההסתדרות או טל עמידו. כלומר,
העולה צריך לטלט קצת פחות טרבע טהוצאות הבנין. אם העולה הזה הוא
לטטה מגיל 50, הוא אינו יכול לקבל את הטטף ע"י עזרה צבורית, בצורה
טל הלואה לטטל. עולה בגיל טל למעלה מ-50 טנה טקבל הלואה דרך בנק
הלואה וטכונן טל עד חצי הטכונן והוא צריך לטלט. בדרך כלל יש לנו טספר
טספיק טל טועטדים היכולים לל"י לטכונן ולהטתף בהטלוח, אבל אינו
טאורים את קבלת הטכונן הזה עבור אנשים צעירים, גם אם יש להם טטף,
אם הם טטוגלים ללכת לטקוט אחר ולעבוד. אנו נותנים את הטכונן העירוני
ואת הטכונן בטוטבות ובטבות הערים לטננים הטבוגרים יותר. דבר זה
גורם לטרירות. אך אין לנו דרך אחרת. טכונן ההטתפות בהוצאות הבנין
הוא לטכר דירה; סטודרים לטרות לטנה. לא היתה הגדלה בטכר הדירה, מלא
בכטה טקרים היתה הקטנה. בטטוצע אנו טקבלים 4,5 לירות לחדר לחודש.
בטביבת תל-אביב יש לנו כטה טאות יחידות אטר טט אנו טקבלים גם 6
לירות לחודש. כי טט היינו נאלצים לבנות בתים גדולים. התכנית הטכונן
השנה היתה, ט-75 מחוז טן הדירות לא תהיינה טוגדלות. 20 מחוז טן הדירות
הן דירות טוגדלות, ויש טחיצה בין טגי חדרים. בטקרים כאלה אנו דורשים
50 מחוז יותר בטכר דירה, גם בערים וגם בטוטבות וגם בהתיטבות, בהתיטבות
יש לנו צורך לפעטים לבנות דירות טוגדלות עבור טטפות גדולות. רצינו
לטנוע את הבזבוז שמה בשנה מעברה, כמר היינו נאלצים לתת לטטפחה
גדולה טתי דירות עם כל האינטטלציה. לכן צאלצנו לבנות בזמן האחרון
אחוז קטן של דירות טוגדלות, העולות על 50 עד 55 טטר טרובע.

מעבור לטאלת טיודן העולים. טיודן העולים
נעה בטער העליה, טבחינת טידודם, לפי טרינציה כזה טמיש עד גיל 45
צריך ללכת טער העליה יטר למעברה. פרינציה זו נובע לכל האנשים,
בלי התחטבות בטספר הילדים טיט להם, מלבד טקרים בודדים בהם נמצאת
האשה לפני הלידה, ועוד טקרים טטויסיים, בהם אינו יכולים לטלוח
את האנשים יטר למעברה.

העולים נבדקים בטער העליה פעמיים.
 פעם אחת הם עוברים בדיקה כללית, ואח"כ הם נבדקים בדיקה נוספת בקטג
 לכוטר עבודתם. אחרי שתי הבדיקות האלו, הם נשלחים למעברה. בדרך כלל
 מקבלים העולים את העבודה עליהם לעבור למעברות ללא קושי. בחדשים
 הראשונים של המעברות היו קשים בענין זה. אנשים חולטים נשלחים טער
 העליה לבית העולים. כ-35% מן העולים נשלחים טער העליה ישר לבית העולים;
 זהו הטמוצע של ארבעת החודשים האחרונים. במסך החורף, יהיו ללא ספק גם
 אנשים יותר צעירים אשר יישלחו לבתי העולים, כי לא נספיק להקים במסך
 החורף מעברות באותו קצב כמו בקיץ. ולא נספיק לסלוא את צרכי העליה, אפילו
 לא העליה למטה מגיל 45 בענין זה.

בבתי העולים יורשים כיום 37 אלף נפש,
 בהחזקת הסוכנות. מהם כ-12 אלף נפש היו יכולים לצאת למעברות, לו היינו
 בניים את המעברות בקצב יותר מזורז. כעת אנו בונים בקצב מוגבר, אולם
 יש פגור של 4,000 או 5,000 מטפחות, שיהיה לנו קשה לתקן אותו במסך החורף.
 ישנם בבתי העולים אנשים שהיו יכולים לצאת למעברות, אך לא לכל מעברה, אלא
 רק למעברות בסביבות הערים, המושבות ובמחוזות ההתיישבותיים. יש להבדיל
 בין מעברה שהיא ליד מקום טיוב, לבין מעברה שהיא התחלה של עיר חדשה.
 למעברה המכוונת להיות התחלה של עיר חדשה, צריך לשלוח אנשים מתאימים,
 לא רק מבחינת הגילים, אלא גם מבחינת חברותית. 10 אלפים איש היושבים
 בבתי העולים, היו יכולים לצאת מבית-העולים, אילו היינו נותנים להם שכון
 עירוני. אלה אנשים בגיל 40-60, שהיו יכולים להכנס לחורים של חיי הכלכלה
 שלנו, אילו היינו מאפשרים להם לגור ע"י הערים. היות והנועת הבנייה
 שנה האחרונה, היתה קודם כל לייסוד מקומות חדשים, ורק מעט מאד למושבות
 או לערים, נשארו אנשים אלה בבתי העולים; מחוטר שכון עירוני. אנשים אלה
 נחטבים לסוג מסוים של מקרים סוציאליים. 15 אלף איש הם מקרים סוציאליים
 באמת, אולם, גם כאן מידת הקשיים היא שונה במקרים השונים. שליט מן
 האנשים הם נכים, חולים כרוניים וכו' (ראשי המטפחות חולים); השליש השני
 מורכב מזקנים למעלה מגיל 60 אשר אין להם מפרנסים. השליש האחרון מורכב
 מאלטנות שיש להן יותר חטני ילדים, או ילדים בגיל שנה או יותר, עכ"ל
 בגיל בית. אם לאלטנה יש שני ילדים לשעלה מגיל 10, הרי מצבה יותר נוח,
 מאחר שביא אינה קטורה לבית בגללם. עד כה, שלחנו את שלושת הסוגים האלה,
 עד כמה שהם לא היו זקוקים לטיפול רפואי, למסחר הזעיר ולמלאכה הזעירה.
 על כל טאה מטפחות הנשלחות לטכון, אנו יכולים לסדר 6-8 מטפחות הזקוקות
 לסדור טיוחד לשם פרנסתן. סדור טיוחד פירושו חנות טכולת, חנוכה,
 חלוקת קרח, חלוקת נפש. המטפחות האלו מקבלות גלואות.

במעברות אנו צריכים להתחשב תמיד עם
 שאלת הבריאות. נכה רגל אינו יכול ללכת למעברה, בזמן שנכה יד יכול
 לחיות שם. מיטתו טעבר ריפוי מטחלת השחפת אינו יכול ללכת למעברה, כי
 אחרת יצטרך לחזור לבית החולים אחרי זמן קצר. יש פגור רב בסדור המקרים
 הסוציאליים האלה, ודיגור גדל והולך. בקטר לנסיונות לפתור את בעיית
 המקרים האלה, התחלנו בהקמת מפעלים אחדים של מלאכה זעירה. בגוש עציון,
 בירושלים, מסודרים באופן כזה מספר אנשים מבוגרים. אחרי שלושת רבעי
 שנה הם מגיעים ליום עבודה של לירה אחת ליום. הם תופרים ניילון, מתקנים
 שטיחים, לבנים ועוד. הם גרים במקום. הסוכנות מיטנה את בית המלאכה
 והחזקתו בהתחלה. קשה להגיד שהיתה הצלחה בטוח של המלאכה הזעירה. כסתאנשים
 גרים במקום ואינם משלמים שכר דירה, הם עוד יכולים אין שהוא להתקיים מן
 ההכנסה הזאת של לירה ליום; אולם, כטעליהם לשלם את כל ההוצאות הרגילות
 שיש למטפחה, טצבת קשה מאד, ויש כאלה שאינם מגיעים אפילו למינימום.
 לעומת זאת, נתן המסחר הזעיר, אשר התקיימו אותו ואותנו בגללו בעתונות,
 הוצאות יותר טובות. האנשים העוסקים במסחר הזעיר מקבלים לירה וששים
 גרוש ליום. איש עובד לבדו או עם מטפחות.

בקשנו את משרד העבודה ואת "מלב" - האירגון לסדור נכים - להקים בתי מלאכה זעירים כאלה, עם הון חוזר. הנגע העקרי הוא בזה שאיננו יודעים מה לתת לאנשים אלה לעשות. אנו מסתובבים תמיד סביב אותם העניינים של תיקונים, תפירה, בעלי בית וכו'. אנו שואפים לאפשר לתשושי כוח לעשות עבודה יותר פרודוקטיבית.

בבתי המלאכה הקיימים עובדים כ-12 איש. הם גרים באותו מקום בו נמצא בית המלאכה. יש להגיד לשבחם של אחדים מהם שהם מוכנים לצאת מן המקום, ולייסד קואופרטיב עזר. האנשים האלה עובדים לפי הזמנות שהם מקבלים מאירגונים שונים. הם אינם נחשבים לפועלים שכירים, אלא הם עובדים ברשות עצמם. קשה לסדר קואופרטיבים של האנשים האלה, כי הם בגיל גבוה.

במעברות יש בערך 90 אלף נפש. 4- אלפים מטפחות - נמצאים רטפול של המוסדות המייסבין. אנו קוראים לסקוטות בהם הם נמצאים בשם מעברות, רק בגלל זה שאין להם שכון סופי ומסודר, ולא בגלל זה שהם פועלים שכירים. מבחינת הדיוור הם נמצב הקשה ביותר כי הם נמצאים בטקוטות רחוקים מכבישים. חלק ניכר מהם יושב בנרוזדור ירושלים. עבור 4 אלפים המטפחות האלו הולכים ומוקמים צריפוני פח. יתר 12 1/2 אלף המטפחות שכבר נמצאות במעברות - 45 אלף נפש - אינן בטקוטות התישבות, אלא עובדים בעבודה שכירה. 45 אלף נפש אלה יושבים ב-56 מעברות, בזמן ש-4 אלפים המטפחות יושבות ב-53 מעברות. באחדות מן המעברות יש רק 40 - 50 מטפחות. הם לא הגיעו עדיין למספר התישבותי שלא מחוסר אפשרות של צדוף מתאים מבחינה חברתית. כל המעברות בפרוזדור הן כפרי עבודה של הקק"ל או התישבות. יש שם כפרי עבודה של הקק"ל בפרוזדור. ב-56 המעברות לא כללתי כפרי עבודה. ימוסג "כפרי עבודה" הוא בעצם מחוסר תוכן, כי קראו בשם זה גם ל... לרכוזים של אנשים שעבדו אצל הקק"ל בשכון עליה. החלק הגדול ביותר מתוך 53 המעברות נמצא בפרוזדור וקטור התישבות. עבורם הולכים ומוקמים צריפוני פח. מתוך 12 1/2 אלף המטפחות, שוכנו 6000 בצריפוני פח בטקוטות הקליה, כגון הטרון והטפלה, ו-6,500 מעברות הוקמו, או מוקמים כעת צריפוני פח ובוד. הצורה של צריפוני הפח היא כמעט הצורה היחידה שיש לנו בסיון בה, והנסיון הוא טוב. בשנה שעברה יפיו הצריפונים האלה נגד הגשמים, כולם הוקמו עם רצפות. צריפוני הפח עוד לא ניבנו כולם, ויש פגור בשטח זה כ-1,500 צריפונים בערך. הקטת צריפוני הפח כבר נסתיימה.

נוסף לכך, אנו צריכים להקים גמטך החורף, בערך עד סוף סרץ, מקומות שכון במעברות ל-7,000 מטפחות נוספות. אנו יכולים להניח שעוד שלוש מעברות תוקמנה; הן הולכות ומוקמות בעצם, אלא שאין בהן עדיין אנשים. המעברות הנוספות הן בחלקן בסביל העולים הנמצאים בבית העולים, אולם, בעקר בסביל אלה שעוד יבואו. 5,000 מטפחות תשיינה בצריפוני פח ועץ, ו-2,000 - בבנינים. המעברות הנוספות תהיינה בטקוטות הקליה, ליד הערים והמוטבות, כי בחורף לא נוכל ללכת למקומות רחוקים וחדשים. בין המקומות האלה יהיו רק שנים בטקוטות קטים, האחד ליד עין-חוטוב, והטני ליד הר-טוב. יתכן שיהיה עוד מקום קשה, בתל-ירוחם, בין עין-חוטוב ובאר טבע.

חילקנו את הצריפונים בהתחשב עם שאלת האקלים, וכן גם בהתחשב עם הסקול, אם המעברה תהיה רק למחזור אחד של עולים, או למחזורים אחדים. יש מעברות שאחרי שיהיו בה אנשים במטך שנתיים, ויעברו אח"כ לשכון קבוע, יבואו אליהן אנשים אחרים. לעומת זאת, יש מעברות שיהיה בהן רק מחזור אחד של עולים. המעברה לא תיהפך אף פעם לשכון קבוע של תושביה. לפי התכנית, יונים מעברה ל-500 מטפחות בערך. אם בונים מעברה בסבילה שאינה יכולה לקלוט נוסף למחזור אחש של עולים, גם מחזורי שני, אי אפשר יהיה להביא אליה מחזור שני של עולים.

נדמה לי שלא אני צריך למסודר על מצב העבודה במעברות. אולם, אני יכול להגיד שאין מקומות אשר בהם בעיית חיטר העבודה היא בעייה מדאיגה. ישנם מקומות, כגון חלסה, גאמלפינה, צמח וטבריה, שבהם בעיית העבודה טודרה באופן יוצא מן הכלל טוב; לעומת זאת, ישנם מקומות אחרים כגון קדימה, ותל-טונד. שבהם סגיעים גם ל-3 ימי עבודה בשבוע. אך בכ"ז אין בעייה של חוסר עבודה מדאיג. אין זאת אומרת שהתחלה לא היתה קטורה בחוסר עבודה. היו תקופות שסבלו מחוסר עבודה, בגלל הקצב הגדול בו שלחו משפחות למעברות.

בקטר עם עזרת הצבא במעברות היו כ"כ הרבה פרסומים בעתונים, שכבר קשה לדעת את האמת. הצבא חילק את המעברות, לפי בקשתנו, לשני חלקים. חלק אחד, המכיל 37 מעברות, הוא החלק הקשה שבו לקח הצבא על עצמו את הנהלת המעברה. הנהלת המעברה מתבטאת בטוניה סעיפים שנקבעו בזכרון דברים בין הצבא לבינינו: דאגה לאהלים ולפחונים; תיעול וניקוז; זקיון יסניטציה של המחנה; דאגה לדרך מעבר למחנה; הובלת מצרכים למחנה; עזרה רפואית; דאגה להחזקת מוסדות ילדים; לשעת חירום; ואיגון שמירת המחנה.

בענין החזקת מוסדות הילדים בסעת חירום, ברצוני להעיר, שהצבא איננו לוקח על עצמו את החנוך במחנות. ברגע שיהיה צורך לאכסן את הילדים גם בלילה בצריפים מיוחדים, ולקחת אותם מן האהלים והצריפונים, אדאג הצבא לסדורים הדרושים, ויתן לכל מחנה מספר מסוים של חיילות אשר תלויה ביחד עם הילדים בלילה.

אם יפול אהל או פחון, על הצבא יהיה להקים את המפולת, ולחזק את הצריפונים והאהלים.

בקטנו להקים 15 צריפונים גדולים לתינוקות במקומות הקשים ביותר, ולסדר גשרים בכמה מקומות. הסדורים האלה מסורים באמצעים טכניים שלנו ואין לנו אמצעים. כל הסדורים הם על תקציב הסוכנות, שתטלם את ההוצאות אך לא תטלם בשביל העבודה.

הסירות היחידה שהצבא לוקח על עצמו ב-100%, הוא הסירות הרפואי, על חשבון קופת חולים. האגשים במעברות מובטחים כולם בקופת חולים. הצבא מקבל, דרך קופת חולים, את אותו התשלום שקופת חולים מקבל מהאגשים. הצבא לוקח על עצמו את הסירות הרפואי, עד איטפוז.

יתר הסירותים הם בידי המוסדות האזרחיים שטפלו בעניני המעברות עד כה.

ישנו סוג שני של מעברות שבו הצבא איננו גונן מקבל על עצמו את הנהלת הסירות, אלא הוא יתן כוחות אדם אם יידרש לכך. כוח אדם זה יתבטא בדרך כלל במספר חיילות, רופאים, ואחיות במוסדות ילדים.

יש שותפים רבים בעבודת המעברות. הסוכנות סקימה ומנהלת את המעברות; מטרה העבודה מטפק את העבודה ומשתתף בתקציב הקמת המעברה בסיוע מה; סירותי הבריאות, הסעד והחנוך, וכן סירותי התחבורה והסירותים המוניציפליים, נוגעים ל-5 או 6 מטרים טונים. אנו מקוים שע"י רכוז הפעולה כולה ביד אחת, כפי שהדבר נקבע ע"י המטלה - שרת העבודה נקבעה כמרכזת העבודה הזאת - נגיע לדאג יותר קצרה של ביצוע והפעלת הסירותים במעברות.

20 מתוך 37 המעברות הקטנות נמצאות בפרוזדור ירוסליים. במקומות אלה, הסכנות האקליטיות, וסכנות הניתוק הן גדולות. שאלות הקטר והתחבורה במקומות אלה היו ללא פתרון, והסירות הרפואי היה גרוע. אני חושב - ואני סגיע למסקנה זו אחרי שיתוף פעולה עם הצבא במסך מספר ימים - שמבחינת הסירות הרפואי יעלה הצבא על כל המוסדות האזרחיים, כי יש לו רופאים, אמבולנסים, ותרופות, יותר משיש לאחרים. הכוחות המקצועיים הרפואיים של הצבא עולים על הכוחות המקצועיים הרפואיים שלנו. הרופאים והחובטים שלנו עברו קורסים טורניים של חדשים אחדים ואינם מומחים.

בטלוטה או ארבעה מקומות לא יוכל גם דצ"א לתקן את טכנת הניתוק בטו"ך זמן קצר. למקומות אלה יש לתת טרכטורים שילכו ממעברה עד לכביש ולהיפך. עטרה מן המקומות הקשים נמצאים בדרום, וכוללים את יטובי הפלחה החדשים שנוסדו בחודש הצירוף והבנויים על עבוד אכטטנטיבי. ארבע מעברות קטנות נמצאות בנגב, ישלוט באיזור התיכון, שבו שאלות התחבורה ושאלות העירות הרפואי הן קשות.

לא נכללו בתוך 37 המעברות האלו שהצבא לוקח על עצמו את הנהלתן, אותן המעברות הקרובות לערים או למוסבות, ליטובים ולכבישים. נבחרו 37 המעברות שבהן הכוחות האזרחיים לא יוכלו לבצע את העבודה בסלימותה.

העברת מטפחה אחת למעברה עולה בערך 200 ל"י הטקעת יסוד, כולל הצריפון והצריפים הפיננקציונליים למוסדות הטונים כגון, גני ילדים, מרפאות, צרכניות וכו', וכולל ביו"ב והבאת מי. אהל עולה ב-70 ל"י פחות מצריפון, אולם האמורטיזציה של האהל היא גדולה מאד. סלבד זאת, איננו יכולים להסיג ווהליט. אהל המוקם בהזמנה בארץ עולה קרוב לסאה ל"י, כמו צריפון. היתרון היחידי של האהל הוא זה שאפשר להקים בקצב מהיר מאד. אנו חוששים שבטנה הבאה לא יעמדו לרשותנו אהלים, ונצטרך להקים צריפונים במעברות, באורה זו או אחרת. המוסדות הטוקסים במעברות מספקים את הצרכים, אך לא בצמצום רב. לו היה לנו עץ בטידה מספקת, היינו יכולים להקים צרכניות ובית חינוקות בצורה מורחבת יותר; זה היה עולה לנו בעוד 20 ל"י לכל מטפחה. אנו מפגרים בהקמת המוסדות לתיקוקות בטסטר, 1, מקומות. אין פגור בהקמת הצרכניות, גני הילדים והמרפאות.

ז. גלוסקא: האם ידוע מה שנעשה בראש העין בקשר עם מלבן"? הוציאו מטפחות מבתיהן, והטיב אותן באהלים קרוועים. בכל אהל יושבות חמש או שש מטפחות. האהלים אינם מרוצפים, האם תוקן המצב הזה של העולים בראש העין?

אני רוצה להעיר את תשומת לבו של סר יוספטל לצריפי הפח שאינם מתאימים למקומות הרריים. הצבא לא יוכל לעטות דבר להחזקת הצריפים האלה; הם יועפו ע"י הרוח למרחק של קילומטרים. גם בטפלה אין הצריפים האלה עומדים בגד הרוח, אולם, על הסלעים וההרים אין להם תקנה.

האם ידועה לכם העובדה שהעולים ממאניט ויסאנו למסור את ילדיהם לצריפונים אשר אתם רוצים להקים? הייתה במעברות אחדות, והעולים התימנים אמרו לי שלא ימסרו את הילדים למוסדות ילדים, כיון שהיו 16 מקרים שבהם לקחו ילדים והילדים לא חזרו, ההורים לא קבלו כל ידיעה על סותם של הילדים, וב"ו, ה" אינם יודעים היכן הם. חלונה אחת בקשר עם העניינים האלה הגיעה כבר למסורה. אסרו להורים שהילדים חולים ולקחו את התינוקות. התינוקות לא הוחזרו, וההורים לא קבלו כל ידיעה עד היום הזה.

אני מצטער לסמוע סמר יוספטל אמר שהעליה התימנית לא נקלטה ע"י קרוועיה בארץ. אינני מכחיש זאת, אך הדבר הזה קרה מכיון שלא נתנו לנו לגשת אל העולים האלה.

ח. למדן: האחוז הגבוה של העולים ההולכים לגור אצל קרוביהם הוא מעורר. אולם, יש להכיר בעובדה שכך שהעובדה שהעולה העובר לגור אצל קרוביו טאבד את זכויותי לקבל שכון, היא עובדה קשה, המונעת מאנשים רבים את האפשרות להגיש עזרה לעולים, כי הם אינם יכולים להיות אחראים בעד שכונם וסדורם הסופי של העולים. אני אומרת זאת על יסוד ידיעה של מקרים רבים כאלה.

מדוע לא נמצאה דרך אחרת לספול בסעיף האלטנות, העולה בודאי בסכומים גדולים? מדוע אין אפשר להעביר את הילדים דרך עליית הנוער, ואולי, עי"כ, גם חלק מן האלטנות למטקים?

מה הם היחסים בין הסוכנות והמטטלה וטוסדותיה בעניני המעברות? אם אני באה לבית חולים בטחנה, המוחזק ע"י דמטטלה, אני נתקלת בעובדה שהצירוד ניתן ע"י הסוכנות. האם הסוכנות אחסיכה לתת את הצירוד? המעברה צריכה להעביר אנשים לבית חולים גם במקרים של סחלות בלתי רציניות, כי אין אפשרות לקבל טפול רפואי ולסבב במעברה במקרה של אנגינה או גריפה למשל. בראש העין עוסדות ר-ס0 מתוך 130 מטות חולים ריקות. אולם, החולים מן המעברות אינם מועברים לסם, כי הדבריות אינן בטוחה הפעולה של קופתו חולים, ואין גוף אשר יסמן את המעברה הזאת.

מדוע העובדים האחראים במעברות אינם נמצאים במקום בשבת? שמעתי שהם נמצאים במקום רק ארבעה ימים בשבוע, אולם לא בדקתי את זאת.

איך אפשר להקים מעברה כלי להבטיח תחבורה מינימלית? יש מעברות אשר הם יקרה בהן משהו כלילה, יהיה צורך ללכת מרחק גדול כדי להגיע לסלפון. אינני תובעת סלפון לכל מעברה, אבל אפשר לסדר זאת בטרמזים.

א. אלמליח: אינני יודע אם כל שאלותי טבוונות למר יוספטל, אולם טוב שהוא יסמע אותן.

מדוע הופסקה העליה מצפון אפריקה? באתי כעת מסם, ולטרות כל ההכחות שמעתי, הרי העליה מסם הופסקה. ע"י ההפסקה הזאת נחרבו מאות מטפחות אשר מכרו את רהיטיהן והטכירו את דירותיהן, וסלחו כבר את בנין ארצה. טנהל העליה בקזבלנקו בקט אותי לעורר את הבעייה הזאת בטובי ארצה.

מה מספר החוזרים לחו"ל אחרי העליה, בעקר מצפון אפריקה?

איך שוכנו הקראים? מספר גדול של קראים עלה ארצה מסצרים. האם הקראים האלה שוכנו ביחד עם יהודים? דבר זה חשוב לי מבחינה הסטורית-מדלית.

האם העליה הבלתי חוקית מארצות ערב עודה נמסכת? אם כן, כמה באים? יוצאים אנשים מסצרים לרוטא ולמרטיל. האם יש עליה כזאת? כמה אנשים עולים בדרך זו?

לא הבנתי עד היום מהו ההבדל בין מהנה לבין מעברה. כמה חיים העולים במעברה? סמוך לתלפיות ישנה מעברו אשר בה מצב העולים הוא אינו ונורא. אני מדבר על המעברה הזאת, כי אינני מכיר מעברות אחרות. מה עושים עם האנשים האלה?

מה הגבולות בין פעולות הסוכנות ופעולות המטטלה במעברות? במה מטפלת המטטלה, ובמה מטפלת הסוכנות?

מדוע אין מאפטרים לעולים במחנות לעבוד בעבודות טובות שהם מוסחים בהן. למשל, ישנם בין התימנים סופרים רבים - לא בטוין המודרני של הטלה - הכותבים ספרי תורה ותפילה ומזוזות. יש דרישה לדברים אלה; מסרד הדתות היה שמח לקבל אותם. מדוע אין מאפטרים ל"סופרים" האלה לעבוד בעבודות אלו במקום להתבטל?

ס. בנטוב: התמונה על מצב העולים אינה ברורה כל זמן שאיננו מקבלים דו"ח על מצב התעסוקה.

צריך היה לעסוק בזה.

מה הם סימני ההיכר להקמת יחידת מקום במעברה? מי שוכר את המקום, ועל פי איזה תנאים? מה הוא קנה המידה להבטחת התעסוקה במעברה?

מה נעשה בקשר לפרודוקטיביות של העולים ולטור מקצועות? הבעייה המרכזית בקשר לקליטת העליה בעתיד היא, לסוד מקצועות במחנות העולים ובמעברות.

מה היה תקציב הסגול בעולים בטנה הקודמת ומה התקציב כעת, אחרי פזור המחנות. האם אפשר להעריך את התקציב החודשי להחזקת העולים כיום?

ר. טרי:

האם ניתנת לעולים האפשרות להשתכן בטחיני קבע, ולרכוש לעצמם את השכונות ע"י תשלומים בתנאים מסוימים? אם לא ניתנת אפשרות זו, מה הטבה לכך?

הטעם במחנה תלפיות הוא קשה מאי. לא סודרו סדורים במחנה זה האולך והופך להיות לחלק סן העיר. רצוי להפוך את המקום לשכונה של העיר, גם מבחינת העולים הנמצאים שם וגם מבחינת הקליטה. מדוע טפגרים בסדורים הסגורים לאנשים הרגשה של קבע, ושיאפשרו לעירייה לקבל את השכונה הזאת תחת חסותה לתת לה את הסיירות המוניציפליים?

מר יוספטל:

אענה על השאלות, עד כמה שהדברים מתייחסים אלי. בקרתי בראש העין לפני שבוע. פנינו שם מבתיים 100 מטפחות עולים, כדי ליצור מקום לסוסדות ילדים בחורף. הבנאיה לטכונ קבע בראש העין רק התחילה ולא תיגמר אלא באביב. היות וחלק גדול מתושבי המקום עודו גר באהלים, צריך למצוא מקום כדי לסדר את הילדים בגיל הרך באופן סרוכז בזמן הגסטים. אנו עומדים בפני הבדירה אם לסדר באהלים שפנו סוסדות ילדים, או לטכנ שם טוב את סאה המטפחות. הבדירה הראשונה היא היחידה האפשרית. נשלחה לראש העין סאה אהלים, אחד לכל מטפחה. נכון הדבר שבהתחלה לא היה מספר מספיק של אהלים, ולכן צריכים היינו לטכנ סתי מטפחות באהל אחד. אולם, אף פעם לא טוכנו 5 או 6 מטפחות באהל אחד. אין הפעולה הזאת קטורה בכלל עם פעולת "טלבן", המקים בראש העין, בעזרתנו, טושב זקנים המיועד לזקנים טכל המחנות.

לא טכל צריפוני הפח יש רצפות. לא נעשו רצפות במקומות אשר צריפוני הפח מיועדים לעמוד ארבעה או ססה חדטים, עד שהננין הסופי לדיור המטפחה ייגמר. הרצפה אינה עוזרת לעמיסת הצריפון בגד הרוח והגסט.

איט אינו יכול להבטיח כי פה וטט לא יהיה צריפון אשר יועף ע"י הרוח. צריך יהיה לחזק את הצריפון אל האדמה ע"י ארבעה עוגנים נוספים. אנו מקווה שלא יהיו אסונות, אך אי אפשר להבטיח זאת בטאה אחוזים. הפעולה הזאת של חיזוק הצריפונים נמצאת כבר בטלב של סיום. אין אנו מרצפים את הצריפונים, לא רק בגלל חוסר סלט, אלא גם בגלל טאלות תקציביות, כי הרצפה לטל צריפון עולה 25 ל"י. אינני חושב טכדאי להוציא את הסכומים האלה לצריפונים טיעטדורם עוד כסה חודטים. באהלים הרצפה אינה יותר זולה, ואולי גם יותר יקרה. הסוסדות אינם יכולים להרשות לעצמם להוציא סאות אלפי ל"י לכסה חודטים.

לי ידועים טלטה מקרים על ילדים טיטנים טנלקחו ולא הוחזרו. הילדים היו חולים, וכפי הנראה, נרטמו הטפות בצורה בלתי ברורה, כך טאי אפשר היה לזהות אותם. הילדים היו בגיל רך טאי, ואי אפשר היה להודע על סמותיהם טהם עצמם. לטרות המאמצים טנעטו, לא זוטו הילדים. הם נטלחו לבית החולים יטר ססדה התעופה בלוד, ומטמת הרופאים היתה בראש וראשונה לרפא אותם, ואח"כ רק לחטוב על יתר החברים. הייתי סודה לטר גלוטקא לו היה סוסר לי את הפרטים בדבר 16 המקרים טהוא מכיר; לנו ידוע רק על טלוטה מקרים. טאלה זו אינה קטורה עם הטאלה, אם יתנו ההורים את ילדיהם לטוסדות ילדים, ביחוד לא כטהטוסד יהיה בטקום המעברה. היות ועל טליחת ילדים טחוץ למקום בו נמצאים ההורים, טדובר רק בקטר לגילים יותר טבוטרים, אין סכנה טיקרו מקרים רגיים כאלה.

אינני חושב טרצוי טמטפחה הגרה בצפיפות תקלוט עוד אנשים לביתה. היו מקרים רבים בהם קלטו מטפחות את העולים רק לטראית עין, ואח"כ נפל עומס הטפול בעולים עלינו, והם החזרו לבית העולים. לטטפחות היתה כוונה טובה, אך הן לא יטלו לקחת על עצמן את הטפול בקרובי הן לטל הזמן.

טאלתה של הגב' למדן, אם העולה מפסיד את זכויותיו לקבלת שכונ ברגע שהוא נקלט אצל קרובים, היא מוצדקת. באופן רשמי, עולה כזה רשאי לקבל שכונ גם אם אינו נמצא בבית העולים. דבר זה נקבע אחרי חקירה ע"י עובדות סוציאליות אצל הקרובים, ובירור אם באמת אין הקרובים יכולים להחזיק את העולה. למעטים, גם אם יש די מקום, אין זה נוח ביותר כאשר שתי משפחות גרות באותה דירה באופן קבוע. התנאי הסני לקביעת זכותו של העולה הנקלט אצל קרוביו לקבל שכונ, הוא יותר קשה. העולים הצעירים, המתקבלים ע"י קרוביהם בערים, פונים אלינו ואמרים שכבר סודרו בעבודה, והם מבקשים לתת להם שכונ בקרבת מקום עבודתם, כלומר בעיר. בגלל המצב הקשה בשכונ העירוני, אנו אומרים להם שהם רשאים לקבל שכונ, אולם במקום שתנאי הקליטה הכלליים קובעים. איננו יכולים לתת שכונ בעיר לעולים צעירים בגיל 20-30 שנה, כי השכונ העירוני המועט שאנו בונים צריך לעמוד לרשותנו לטובת העולים שבגלל גילם או מקצועם המיוחד חייבים לחזור בקרבת הערים. דבר זה מעורר טרדות רבה, אך לא נפתור את הטאלה ע"י נתינת השכונ העירוני לאנשים צעירים. האפשרויות שלנו להקים שכונ בסביבה עירונית הולכות ומצטמצמות מדי שנה בשנה. מתוך 45 אלף יחידות דור שהממשלה מקימה השנה, 4-5 אלפים יחידות הן בסביבה עירונית. איננו גמישים בעניינים אלה, כי לו היינו גמישים, היה זה על השכונ האנשים הזקוקים יותר לשכונ העירוני. זכותו של העולה הצעיר המתקבל ע"י קרוביו, בשארית לו, אולם הוא זכאי לקבל את השכונ במקום שאנו קובעים לו. העולים האלה אומרים שהם רוצים שכונ ולא זכות, וטואלים שתי יגיע תורם. אנו איננו יכולים לתת להם תשובה בוודאי; אנו מסבירים להם את היקף הבניה העירוני. הם מוכנים לחכות כמה חודשים, אך אינם מוכנים לחכות שנתיים. לו יכולנו לכוון את תנועת הבניה לפי הצרכים, כפי שהטוכנות רואה אותם, היינו עומדים על זה שיהיה שכונ מוגבר יותר בסביבות הערים. בענין זה יש לנו ויכוח עם משרד העבודה המעוניין דוקא בפזור האוכלוסייה, מבחינות טובנות ומסקוליות לאומיים. הסקול שלנו הוא ססליש סן העליה יופנה לשכונ עירוני. ברור שהערים הגדולות יכולות לקלוט הרבה יותר מסקוטות קטנים אחרים. אך אין כל אפשרות מעטית לבצע את הדבר הזה. החלטת הממשלה היא לפזור את האוכלוסייה במידה המכטימלית לשיכון התישבותי בטנה הבאה, ולהעביר רק מינימום של עולים לשיכון עירוני.

עלית הנוער מטאלה כיום תפקיד קטן בקליטת העליה. כיום נקלטים ע"י עלית הנוער בין 2-3 אחוזים סן העליה, ובכל חודש הולך המספר וקטן. בגלל הקטיים בהם נתקלחה עלית הנוער, היא יכולה לקלוט נוער אך אינה יכולה לקלוט ילדים בגיל בית. כל תזיט במחנה, עולה בין 6-7 לירות לחודש. הילדים הנקלטים ע"י עלית הנוער עולים בטכום כפול. מבחינה סוציאלית אין לנו ענין רב בקליטת נוער ע"י עלית הנוער, כיון שלא הנוער מהווה את הבעיות הסוציאליות אלא הילדים הקטנים. איננו יכולים להוציא סכומים של קרוב ל-18 לירות עבור כל ילד - ואינני מדבר כבר על המוסדות בהם כל ילד עולה בין 22-24 לירות, אין לנו כסף לכך.

ס. בנטוב: אם אם אלמנה הולכת ביחד עם ילדיה למסק, הרי רק החזקת הילדים עולה, והאם נקלטת ללא תשלום.

מר יוספסטל: המסק דורש להחזקת הילדים בגיל רך הרבה יותר משהוא דורש עבור המבוגרים. גם במסק עולים הילדים בגיל רך 14 ל"י לחודש. הייתי מוכן לטותפות שמהיה נוחה לנו מבחינה תקציבית, אך טותפות כזאת איננה. הטאלה אם האלמנות תרצנה ללכת לקבוצים או לא אינה תלויה בנו. עלית הנוער מבוססת בשני שלישים על תקציב הסוכנות ונבטליש אחד על תקציבים מטלה, ולכן אין בכחה לקלוט מספר גדול של ילדים. משרד המעד עוזר רק במקרים הסרגיים ביותר, אך במסגרת קטנה מאוד. נדמה לי שתקציב המעד השתתף הטנה בקליטת 200 ילד בגיל רך.

היתה טאלה בקיר לחדרי חולים בבתי-חולים. במחנות העולים המוחזקים ע"י הסוכנות והממשלה, נותנת הסוכנות את הציוד והבנין, והממשלה נותנת את הציוד הרפואי והמנגנון. לצורה כמותך זו הגענו במסק הטנה האחרונה. לפני כן היתה הסוכנות טאלצת לתת את כל

רס/רנ

הצירוף והסנגורן מתקציבם היא. במעברות עומדת האלה של איטיות של אנשים החולים בטחלות כאלו בדרך כלל אינן זקוקות לאיטיות. הועדה הבין סדרית דנה אתמול במאלה זו. כפי שהיא חולה במעברה, הוא אינו יכול לשכב במיטה כמו שמי שהוא בעיר נוכח בבית, אלא יצטרך ללכת לו את הספול המתאים. הוחלט להקים חדרים חולים. לא בכל המעברות יוקמו חדרים אלה, אולם ברובם אנו חושבים להקים כאלה. קופת חולים אינה מטפיקה חדרים חולים, ומסרד הבריאות עדיין אינו נוטה זאת. פנינו אתמול בדרישה למסרד הבריאות שיחשוב על צורה ארגונית, או ע"י תשלום לרופאי קופת חולים, או ע"י הכנסות אחרות, למסרד והתאמת חדרים חולים בתוך המעברות בהחזקת מסרד הבריאות.

בתי החולים בעין סר וראי העין מוחזקים ע"י הממשלה וקופת חולים. קופת חולים מעבירה חולים רק בתנאי איטיות רגילים. אנו בקשו ממסרד הבריאות יוסיף במידת מה להוצאות הסנגורן בבתי חולים אלה.

מ. בנטוב: לפי חישוב אריטמטי, עולה החזקת האלמנות בבתי העולים ב-12 אלף ל"י יותר משהיתה עולה אילו היו האלמנות וילדיהן עוברים למטקים. זוהי תוספת רצינית של 25%.

מר יוספטל: המטקים אנו מקבלים ילדים למטה מגיל 6 באותם התנאים שהם מקבלים בוועד. איננו יודע אם האלמנות תסכסנה ללכת למטקים.

נכון הדבר שהאחרים על המעברות אינם נמצאים במקום ביום הטבת. בכל מעברה ישנו איש מקומי ואיש לא מקומי, ושניהם אחראים על המקום. האיש המקומי הוא חצרן או סניטר והוא נלקח מבין העולים במקום. היות והוא גר במקום, הוא כמאד עם גם בשבת. אולם הסדרין אינו מאבד המקום, וברוב המקרים הוא אינו רוצה להסאר בשבת. אנו דורשים שהסדריכים ישאפו במעברה תמיד, אולם יש ביטורים רבים נכד דרישה זאת. הסדריכים צריכים לנסוע בעניני סידורים, ולפעמים גם כדי לברוח מהמעברה. זה אנושי מאוד. אדם הגר זמן רב בטחנה הופך לעולה במנטליות שלו ובדרישותיו. הוא מוכרח לעזוב את המעברה ולנסוע למספחתו ליום אחד. קשה להשיג אנשים שיהיו מוכנים להסאר במעברה כל הזמן בלי לראות את מספחתיהם. החובשים הם ב-90% עולים שעברו את הקורסים הסרוכזים שלנו. הרופאים המעטים שיטנו, גרים לעתים רחוקות במקומות עצמם. המצב אינו טוביע הצון, אבל אי אפשר להכריח את הסדרין להסאר באטמוספירה של המעברה כל ימות השבוע; את זאת יכול לדרוש רק הצבא. ברור הדבר שאם הסדרין גר ביטוב קרוב למעברה הבעיה הזאת נעשית קלה יותר. נתנו לסדריכים הוראות להסאר במעברה כל שבת שניה, אך אינו יודע שהוראה זאת לא תוצא לפועל. מי שעובר עם עולים כל השבוע נסאר ללא כוחות, ביחוד כסידור קצהה סלמלא את כל הדרישות. לא ע"י הוראה נוכל לפתור את הבייה הזו. לו היתה אפשרות להגדיל את הסנגורן של הסדריכים, היינו אולי עושים זאת. הסנגורן דורש בין כך סכומים עצומים, אך לא היינו מתחבים בתקציב אילו אפשר היה להשיג אנשים מתאימים.

איננו יכול להגיד הרבה בענין התחבורה. ברור שאיננו יכולים לסדר כביש ליד כל מעברה חדשה. קיימים מקומות התייבותיים חלוציים בהם אין רואים סימן של כביש. שאלות התחבורה אינן מסודרות בש13-15 מקומות. במעברה המבוססת על עבודה שכירה, כגון "קדימה", צריכים האנשים בזמן הצורך לגשת למוטב ברגל. במצב חירום יהיה הכרח להשתמש באמבולנסים. סידורנו מרכוזים של 10 מעברות אשר בהן יש עזרה ראשונה ללידה, למקרה אסון ועוד. מספר האמבולנסים הנמצא ברשותנו אינו מספיק, והצבא התחיל להפוך אוטומובילים סטויסים למעין אמבולנסים.

איננו רואים לענות בענין צפון אפריקה. איננו קטור לסדורי העליה ולגודל העליה. את השאלה הזאת צריך להפנות לסר העליה ולסחלקת העליה של הסוכנות, אך לא לסחלקת הקליטה.

אנו מעדיכים את מספר העולים החוזרים לחו"ל מכל העלימת ל-6,000 ל-9,000 חזרו לחו"ל בשנה האחרונה. אינני יודע כמה חזרו לצפון אפריקה. השנה חזרו פחות משנה שעברה. בגלל זה נחלק עלו מארצות שלא היתה אפשרות לחזור אליהן. השנה חזרו לחו"ל בערך 6,000 איש.

נמסכת עליה בלתי ליגלית מארצות ערב, מסני חלקים. קשה להגיד שהאנשים המגיעים ממצרים, סבירים את הגבול הם נוטעים למקומות אחרים עבהם יש קונטרול ישראלי ומבקשים ויזה לעלות ארצה. עליה זו נמסכת במסדים רציניים של מאות עולים לחודש. העליה סטוריה ומהלבנון קשה הרבה יותר, והערבנו אותה ב-50 איש לחודש. הבריחה מהלבנון אולי קלה יותר, אך בטוריה קרו שני אסונות מחרידים, האחד דרך ים הכנרת והשני דרך ים המיזרח. הבריחות האלו מאורגנות ע"י "סורים" ערביים שאנו חושבים שהם נתונים בידינו והם שוטפים את ההפך. באחד מסני האסונות ברור שהדבר נעשה בזדון. נניחם קרו דוקא באוקטובר. אינני יכול להגיד מה יהיה בנובמבר. יתכן שנפל פחד על האנשים כי איננו יודעים בידי מי אנו בעצם, אנו צריכים לבטל את המכרים הקודמים ולהסתדר להטיג אחרים. הערבים האלה לא אורגנו על ידינו אלא קבלו תשלום מהודי דמסק.

אינני יכול לענות על השאלה בקשר לקראים. אני יודע שיטתן שתי נקודות בגליל בהן יושבים קראים ביחד עם יהודים, אולם אינני יודע מה עושים בדרך כלל. אני מוכן לגדוק את הובר.

ההבדל בין מעברה ומחנה הוא זה, שבמחנה מחזיקה הסוכנות את האנשים, ובמעברה מטפח להם משרד העבודה - עבודה.

ישנו שתוף בעניני המעברות בין הממשלה והסוכנות בטוחים רבים, ובראש וראשונה בהקמת המעברה. הממשלה ממנת את הצריפים הפונקציונליים למטות, והסוכנות ממנת את הסידורים הסניטריים ואת צריפוני הבד. את צריפוני הפח ממנת הממשלה. מה-1 ביאנואר 1951 תהיינה ההוצאות להחזקת המעברה, הוצאות יסוד כגון מאור ומים, נקיון והובלה, על תקציב משרד הפנים. משרד הפנים ישחרר את הסוכנות מכל ההוצאות הללו. כל המוסדות במחנה הם על חשבון משרדים שונים של הממשלה, כגון סעד, חינוך ובריאות.

אירגנו 3 קואופרטיבים של סופרי, שתב. יתכן שמספר זה אינו מספיק. אחד הקואופרטיבים נמצא בראש העין, השני בירושלים והשלישי בעין סער. בענין זה אנו עובדים בקשר הדוק עם משרד הדתות החושב שהפעולה הזאת הצליחה. אינני יכול לדגיד מה הן ההכנסות מן הפעולה הזאת.

את מקום המעברה בורדים המטרדים ומחלקת הקליטה של הסוכנות ביחד. הם קובעים את הסביבה וכו', לפי סכויי התעסוקה או ההתייטבות. עד כה אפשר להגיד שלא טעינו בבחירת המקומות למעברות. בדרך כלל נתאמתו תקוותינו להשגת תעסוקה בסביבת המעברות.

שאלת לימוד המקצוע במחנות ובמעברות אינה נוגעת לטח פעולתי. במסך 3 החרטים האחרונים לא השתתפה הסוכנות בפעולה זאת. בזמן שהשתתפה בה, הייתה הסוכנות כ-5 מפעלים, דומני למתכת. אינני צריך להטביר מדוע לא עשתה הסוכנות יותר בטח זה; ידוע שאין סכויים לאון את תקציב הסוכנות בשנים הקרובות.

בשנה שעברה הוציאה הסוכנות לקליטת העליה 13 מליון ל"י, השנה תוציא הסוכנות 4 מליון ל"י, אולם נוסף לה - וכאן אינני יכול לנקוט במספרים מדויקים - תהיה הסוכנות נאלצת לפנות לממשלה בבקשת עזרה בצורה או אחרת.

מ. בנטוב: אני מעוניין לדעת את ההוצאות האקסואליות שתהיינה השנה לעומת ההוצאות שהיו בשנה שעברה. אני רוצה לדעת כמה חסכונו ע"י פיצור המחנות.

מר יוספטל:
אני חושב שהשנה נוציא על קליטת עליה
כ-6 מליון וחצי ל"י לאותו מספר האנשים
שעבורו הוצאנו 13 מליון ל"י בשנה הקודמת.

קיימת האפשרות לעולה לרכוש לעצמו את
הדירה. מחשבון זה צריך להוריד את ההתייבות, כי אם צריך המתייב
בין כך לרכוש את הדירה. גם בדירות המטילה קיימת אפשרות כזאת. אבל
בדרך כלל יש מעטים המעוניינים בדירה של חדר אחד עם טידורים סניטריים
ומעטים רוצים לרכוש דירה כזוהי רבית רוצים לרכוש דירה של שני חדרים
עם סדורים סניטריים. אם יש לאיש אפשרות להקניע סכום מסוים, הוא
יכול להכנס לעצמו דירה ע"י הטקעה ראשונה של 200-300 ל"י עבור דירה
בת חדר אחד. מחוץ להתייבות, הדרישה לטידור זה היא קטנה מאוד.

תושבי תלפיות לא ימשיכו לטבת בתלפיות.
הם מיועדים לשיכון מטטלתי, לשיכון עמידר שנבנה בירושלים. המטטלה
בונה בירושלים לפי התכנית 1.000 יחידות. אין כל מחשבה להפוך את
מחנה תלפיות לשיכון קבע, כי הדבר בלתי אחרירי. בכל מחנות הצבא שקבלנו
ראינו שהעברת מחנה לישוב קבע באותו מקום קטורה בהוצאות של 300-400
ל"י לכל יחידה. כדי להפוך את המקום לשיכון קבע יש צורך בטידורי
סניטריים בבניין, במאור ובהבאת מים - סדורים שהם קשים בסיוח במקום
זה ודורשים הטקעות גדולות. האנשים בתלפיות יודעים שהם אינם תושבי
תלפיות ושיצטרכו לעבור לשיכון. תלפיות תסאד מקום לשיכון מעבר כל
זמן שתהיה עליה הסובית. אינני מבין מדוע אומרים שאין מוסדות במקום.
יש לנו תיאכון בלתי מוגבל למוסדות צבוריים מכל הסוגים, מכל הארגונים
והמפלגות וכו'. אם נסלא את כל הדרישות בענין זה, נצטרך לתת חדר
אחד למוסדות לעומת כל חדר שאנו נותנים לשיכון. בתלפיות יש מוסדות
צבוריים במידה מספקת. עלי לציין שעיריית ירושלים לא לקחה על עצמה
מסידה מתאימה, כמו יתר העיריית, כגון חיפה, נתניה ורחובות. זאת הסורת
סקותי היסוד. היא נכנסת לעול זה באיטיות.

ב. עבודת הועדה.

הינ"ר ע. גוברין:
לא עבדנו במרץ בזמן האחרון בגלל זה
שרצינו לחכות לגמר הויכוח על חוק העבודה,
ואח"כ חיכינו לטיוח הבירור בקשר לתעטוקה ולהודיית של שרת העבודה
בכנסת. לא רצינו להקריב את הועדה כשלא היה צורך בכך. בינתיים הצטברו
כמה עניינים על סדר יומנו. עלינו לדון על חוק החיילים המסוחררים,
בענייני נכי המלחמה ועוד. בקשר לנכי המלחמה קבלתי מכתב מסר רובין
ומהחיילים עצמם.

ירכן שאצטרך לכנס את הועדה מחר לכמה
רגעים על סנת לקבוע ועדות מטנה לחוק 8 שעות עבודה ולחוק החזרת
החיילים מסוחררים. אם אוכל להרכיב את הועדות בעצמי, ע"י שיחות עם
החברי. בזמן הטל-אה, לא יהיה צורך לאטוף את הועדה מחר.

מר גוברין:
זה זמן רב לא דנו בוועדת העבודה יסניני
החיילים. אנו עומדים בפני פעולה שמגמר
לפי התכנית, בעוד 4 חודשים. חטבתי טועדת העבודה תזמין אותי על סנת
לשפוע על הנענה בסטח זה, ועל התכניות לקראת גמר הפעולות והעברת
הפעולות הקטורות עם נפגעים. נוסף לכך יש צורך לדון בהצעות מיקון
לחוקי. שנתקבלו בשנה החולפת. הועדה צריכה לדון בענין זכויות החיילים
המסוחררים שהצטרפו לצבא הקבע טפון לסחרורם והחווה שחתמו עליו הוא
רק לטנתים. תהיינה בודאי עוד הצעות אשר אני מניח שנקדים לדבר עליהן
בוועדת העבודה, וועדת העבודה צריכה להקדיש זמן לעניינים אלה. אני
מבקש ישיבה מיוחדת בקשר לדיון שזה עתה נטתיים בכנסת.

היו"ר ע. גורריון:

אני עומד להפגיש עם כל אלה לפנינו אלי
בקר לנכחי שלחמת החירות ונכחי שלחמת
העולם הראשונה. גם בענין האלמנות נצטרך לטפל. כן נצטרך לטפל בכל
הדברים שהזכיר אותם גורריון. בגופו הכא לא מתקיים ייגה הועדה,
בגלל חופש חנוכה, ואני מציע שנתכנס בגופו "כ" ונקיים לפני חלקי
ישיבה. נדמה לי שנצטרך להטריד את מר יוספסל וטר פינקלסטיין לעוד
כטעה. אנטה להקדים את ישיבתנו, כדי שנוכל לטפוע אותם. את עצם הישיבה
נקדים לשאלות אשר דיבר עליהן גורריון.

אני מבקש מהועדה לתת לי יפוי כח להרכיב
את שתי ועדות הסטבה שהזכרתי, ועדת הסטבה בענין חוק לשעות העבודה
שהיום תמתיים קריאתו, וועדת הסטבה בענין החיילים הסטוחררים. נוכחתי
לדעת שער כמה שהדברים יותר טובים, טובים להעבירם לוועדת סטבה.
אני מניח שבקרוב נצטרך להזיק טסקנות בשאלות העבודה שטרם העבודה מדבר
עליהן בכנסת.

התחייבנו לברר את עניני התעסוקה והעבודות
הצבוריות, ואת טענתה של חברת הועדה לסדן. בענין תיקון הכבישים
הבטחנו להזמין את מר אהרונוב. אני מוכן להרכיב ועדת סטבה שתטמע
אותו ותביא את טסקנותיה לוועדה.

הישיבה נבעלה בטעה 13.40